

Franko Oreb

U SPOMEN DR. DON PETRA ZDRAVKA BLAJIĆA (1940.-1996.)

UDK: 78.071 : 929 Blajić, Petar Z.
Primljeno: 1. IV. 1997.

Franko Oreb
Ministarstvo kulture
Konzervatorski odjel - Split
21000 Split, HR
Knezova Nelipića 1A

Sredinom rujna mjeseca prošle godine, nenadanom i nasilnom smrću, u 56. godini života, u naponu stvaralačke snage, napustio je našu sredinu poštovan i uzoran svećenik i profesor, naumorni glazbeni djelatnik i skladatelj, značajni kulturni uglednik dr. don Petar Zdravko Blajić.

Svoje intelektualne sposobnosti, a nadasve glazbeno znanje i umijeće, kršćansku dobrotu i svećeničku požrtvovnost, otvorenost, neposrednost i iskrenost u komuniciranju, nesebično je poklonio i ugradio u duhovno oplemenjivanje splitsko-solinske, kliške, kaštelanske, trogirске i omiške sredine.

Kao dugogodišnjeg člana Društva prijatelja kulturne baštine Splita, sjećamo ga se na stranicama našega časopisa uz dužno poštovanje i zahvalnost.

Koliko je bio cijenjen i štovan, posvjedočuje i veličanstveni ispraćaj u Svetištu Gospe od Otoka, 20. rujna prošle godine, kada je služena sveta misa u nazočnosti pokojnikove rodbine, prijatelja, javnih i kulturnih djelatnika grada Splita i šire regije te mnoštva puka, koju je predvodio biskup splitsko-makarski mons. Ante Jurić, uz pomoćnog biskupa mons. Marina Barišića, generalnog vikara Josipa Delića i s više od stotinu svećenika. Uz brojne posmrtno govore od nadbiskupa Ante Jurića, pisma nadbiskupa u miru Frane Franića, predstavnika splitske Teologije i raznih društava i udruga, kojih je pokojnih bio članom, uz pjesmu prigodnicu, koju je otpjevao veliki zbor sastavljen od pučkih pjevača Vranjica, Solina, Klisa, njegova konkatedralnog zbora i Chorus Spalatensis, ispraćen je na vječno počivalište u obiteljsku grobnicu na Novom solinskom groblju. Želim naglasiti da ovaj prikaz nema pretenzija iscrpne i sveobuhvatne analize plodne i raznovrsne

don Zdravkove javne i kulturne djelatnosti, a još manje ocjene njegova doprinosa djelatnostima kojima se bavio. Za to će trebati vremenska distanca i interdisciplinarni pristup proučavanju njegova života i djela. On je tek mali dio zahvalnosti za sve ono što je don Zdravko učinio na kulturnom polju, poglavito glazbenom, na ovome prostoru. Neka on bude poticaj za sustavno i temeljito istraživanje njegova djelovanja, kako bi jednoga dana mogao dobiti ono mjesto u javnom i kulturnom životu ovoga grada i ove regije koje mu i pripada.

ŠKOLOVANJE

Rodio se 14. studenoga 1940. godine u Solinu, u obitelji oca Ivana Blajića i majke Marijane, iz kliške loze Gizdića. U rodnome mjestu pohađa i završava osnovnu školu. Sjemenišnu gimnaziju započinje pohađati u Splitu, nastavlja u Zagrebu, gdje i maturira. Filozofiju i teologiju studirao je i diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1966. godine u rodnome Solinu.

Nakon nekoliko prvih godina svećeničke službe i pastoralnoga rada (upravitelj župe u Pločama, stariji prefekt Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu, pomoćnik splitske stolnice), prirodna nadarenost za glazbu, koju je iskazivao još kao sjemeništarac i želja da se obrazuje u glazbenoj umjetnosti, koju je znao prepoznati tadašnji splitski nadbiskup Frane Franić, odvela ga je na studij glazbe u Rim. Na Papinskom institutu za crkvenu glazbu od 1972.-1978. godine studira i postiže stupanj magisterija iz gregorijanskog pjevanja i kompozicije, a potom i doktorat iz muzikologije s disertacijom *Giulio Bajamonti musicista*, koja mu je tiskana posthumno. Za boravka u Rimu sudjeluje u emisijama o glazbi na Radio Vatikanu i RAI-ju, a u crkvi i Zavodu sv. Jeronima vodi pjevanje i organizira različite kulturne i vjerske aktivnosti.

SPLITSKA SREDINA - IZVORIŠTE DJELOVANJA

Vrativši se u Split, preuzima dužnost ravnatelja splitskoga sjemeništa (1979.-1984.), na kojemu predaje glazbeni odgoj, a na Teologiji je profesor liturgijske glazbe. Nekoliko godina obnaša dužnost predstojnika Instituta za teološku kulturu laika (poslije Teološko-katehetskog instituta). Široke kulture, umjetničkog duha i svestranog interesa, don Zdravko se s mnogo planova i žara uključio u rad brojnih kulturnih institucija i udruga ovoga grada i šire regije uz dužnosti koje je obnašao u splitskoj Crkvi, sjemeništu i Teologiji.

Bio je članom Hrvatskog etnomuzikološkog društva u Zagrebu, članom Predsjedništva Društva prijatelja kulturne baštine Splita, članom Časnog suda splitskog ogranka Matice hrvatske, jedan od osnivača i član Hrvatskog društva Trpimir iz Klisa, dugogodišnji suradnik i član festivalskog stručnog ocjenjivačkog zbora Festivala dalmatinskih klapa u Omišu, član stručnog žirija Festivala CRO PATRIA - Dani duhovne glazbe hrvatske mladeži, koji se održava u Splitu, jedan od utemeljitelja i član uprave Društva prijatelja glazbe u Splitu. Bio je utemeljitelj i više od jednoga desetljeća voditelj Splitskog vokalnog okteta, koji će kasnije prerasti u današnji Chorus Spalatensis, s kojim snima i održava koncerte po domovini i u inozemstvu i s kojim je nastupio i pred Sv. Ocem Ivanom Pavlom II. u Vatikanu. Od 1988. godine obnaša dužnost zborovođe Mješovitog crkvenog zbora u konkatedrali sv. Petra u Splitu i njezin je sužupnik.

Intenzivno je pratio, mogli bismo kazati, cjelokupni javni i kulturni život grada i šireg gravitirajućeg područja, od Trogira do Omiša. Nije to bilo pasivno promatranje kulturnih zbivanja, nego se je i sam aktivno uključivao u njihovu organizaciju i promidžbu.

Nije se mogao zamisliti neki kulturni događaj iz kazališne, likovne, književne, a poglavito iz glazbene umjetnosti i stvaralaštva, a da u njemu don Zdravko nije imao udjela, bilo kao organizator, medijator ili pak predavač.

Prisjetimo se samo vjerskih tribina ponedjeljkom u konkatedrali sv. Petra, s uvijek zanimljivim i aktualnim temama. Te tribine su postale poznate i dobro posjećene i po tome što ih je don Zdravko znao oplemeniti prikladnim glazbenim programom, koji su izvodili đaci i profesori splitske glazbene škole "Josip Hatze".

A kada je riječ o splitskoj glazbenoj školi, onda treba naglasiti da je don Zdravko bio njezin čest, dragi i rado viđeni gost, koji je s posebnim zanimanjem pratio napredovanje mladih, budućih glazbenika (posebno pjevača), potičući ih u radu, omogućujući im i prve javne nastupe, upravo na tim javnim tribinama, predstavljanju knjiga ili na javnim predavanjima. Posebno bih istaknuo don Zdravkov veliki doprinos na očuvanju i oživljavanju starih pučkih napjeva vezanih uz stare bratovštinske pasionske pobožnosti, koje se pjevaju u korizmeno vrijeme i Velikom tjednu. O tome nastojanju svjedoče i nastupi pučkih crkvenih zborova, koje bi don Zdravko organizirao u konkatedrali svake godine u korizmeno vrijeme. Oni su postali tradicionalni i predstavljali su svojevrsnu smotru zaboravljenih starih pučkih napjeva sa svojom specifičnom melodikom i izvođenjem, koji su se nekad pjevali u pojedinim mjestima širega splitskog područja. Razmišljao je o proširenju toga kruga i na ostala područja srednje Dalmacije i otoke. Posebno je imao želju uključiti i pučke pjevače s otoka Korčule sa njihovim specifičnim napjevima, o čemu smo više puta razgovarali. Bio je poklonik i dalmatinske klapske pjesme te je godinama raznim dužnostima bio uključen u Omiški festival.

Ističući s ponosom i svoje kliško podrijetlo, surađivao je s Društvom "Trpimir", davši nemali udio u njegovoj aktivnosti, od kojih posebno valja istaknuti susrete klapa na Klisu te stručne rasprave tijekom tih susreta. Bio je čest gost na valovima Hrvatskoga radija i televizije komentirajući određene glazbene događaje ili pak pojedine glazbene teme. Bio je glazbeni suradnik i Hrvatskoga narodnog kazališta u Splitu u svojstvu člana raznih komisija ili glazbenih žirija. Priređivao je susrete crkvenih pjevačkih zborova s područja Splita i njegove bliže okolice, svake godine pred Božić u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu. Držao je brojna predavanja bilo na tribini Društva prijatelja kulturne baštine Splita (primjerice o glagoljaškom i klapskom pjevanju kod nas) ili pak onima Matice hrvatske, i to ne samo u Splitu nego i u Solinu, Kaštelima, Omišu. Predstavljao je nove časopise, zbornike, knjige, kao i literarne prvijence onih koji su tek zakoračili u svijet književnog stvaralaštva, dajući im na taj način poticaja u njihovom nastojanju.

Unatoč širini i raznovrsnosti njegova kulturološkog interesa i djelovanja, bavljenje glazbom predstavlja najvažniji vid njegova javnog, društvenog angažmana. Međutim, dijelim mišljenje prof. I. Boškovića izrečeno na komemoraciji don Zdravku u Pinakoteci samostana Gospe od Zdravlja 15. listopada 1996. godine, da don Zdravko, iako je bio doktor muzikologije, po svojoj dinamičnoj, otvorenoj, vedroj i impulsivnoj naravi, naprosto nije bio preodređen za tihi i mukotrpan, a često i neizvjestan arhivski rad. Skloniji je bio dinamičnom, rekao bih, praktičnom radu na glazbenom polju, ponajprije na promicanju crkvene glazbe, osnivanju i vođenju crkvenih zborova, promicanju pučkoga crkvenog pjevanja, ali i dalmatinske klapske pjesme, ali isto tako na praćenju i poticanju mladih glazbenih talenata. No, ipak je i na znanstvenom polju, tj. na proučavanju hrvatske glazbene baštine ostavio nekoliko temeljnih i nezaobilaznih radova. Uz disertaciju o J. Bajamontiju to su radovi o povijesti gregorijanskog korala, kojega je rado izvodio sa svojim Splitskim oktetom, zatim o glazbi starih Židova, do rehabilitacije skladatelja fra Bernardina Sokola, čije se skladbe, zahvaljujući upravo don Zdravku, danas češće mogu slušati na koncertima i akademijama u raznim prigodama.

O opsegu i značenju njegova skladateljskog opusa nije moguće temeljitije suditi kada u ovome času ne znamo ni približan broj njegovih skladbi. Tek je poznato da je skladao za zborove i vokalne soliste, ali i za razne instrumentalne sastave, da je prerađivao ili obrađivao djela drugih skladatelja, kako bi ih mogli izvoditi pojedini crkveni zborovi. Neke njegove skladbe u raznim smo prigodama imali prilike i slušati ("Oj zdravo Križu", "Tužaljka Jeremija proroka", "Panis angelicus", "Requiem"). Skladbe "Za mene je sve jedno" i "Uskrsno jutro", na motive hrvatskih crkvenih napjeva skladao je za duet saksofona Biskupović-Jelavić i često su se izvodile uz pratnju orgulja na koncertima hrvatske sakralne glazbe.

Ipak, najviše nam je ostavio na polju pisane riječi. Članke, osvrte, kritike, prikaze, analize, objavljivao je u brojnim časopisima i dnevnom tisku, a prema iskazu njegovih dobrih poznanika čini se da je mnogo toga ostalo i neobjavljeno. Spomenut ćemo one tek značajnije: *Sveta Cecilija*, *Marulić*, *Crkva u svijetu*, *Hrvatska obzorja*, *Kulturna baština* i drugi.

Najveći dio tih priloga objavljen je u njegovih šest knjiga u razdoblju od 1992. do 1996. godine. Prve dvije: *Riječ je o glazbi* i *Svjedočenje protiv zaborava*, tiskalo mu je Društvo "Zvonimir" iz Solina 1992. godine, treću knjigu *Sve ima svoje vrijeme*, ogranak Matice hrvatske u Splitu 1993. godine, a četvrtu *Ponukan rekoh*, splitsko Društvo prijatelja kulturne baštine iste godine. Kaštelanski ogranak Matice hrvatske tiskao mu je petu knjigu, *Riječ u odjecima riječi*. Posljednju, šestu knjigu, *Naprijed s glazbom*, tiskalo je Društvo "Trpimir" iz Klisa 1996. godine.

U knjizi *Riječ je o glazbi* objavljeni su osvrti i prikazi na muzikološku literaturu i glazbenu publicistiku, na tiskana notna i diskografska izdanja raznih skladbi. U drugoj pak, *Svjedočanstvo protiv zaborava*, sabrani su prikazi na književna, povijesna, teološka i filozofska djela nastala u novije vrijeme.

U knjizi *Sve ima svoje vrijeme* sadržaj članaka i rasprava određen je nazivljem pojedinih poglavlja. Tako je u poglavlju "Godine života, godine smrti" sažeto i jezgrovito prikazao brojne glazbenike i skladatelje u povodu obljetnice njihova života i smrti (kao na pr. Josipa Andreisa, Brunu Bjelinskog, Lovru Matačića, Jakova Gotovca, fra Iva Perana, Milu Cipru, Stjepana Šuleka i mnoge druge). U poglavlju "Obljetnice i prigodnice" sabrani su članci i prikazi o skladateljima i glazbenicima minulih vremena u povodu važnijih obljetnica njihova rođenja ili smrti (L. van Bethoven, Vivaldi, I. pl. Zajc, K. Adamić i drugi), kao i osvrti i komentari uz izvedbe skladbi poznatih i manje poznatih skladatelja (W. A. Mozarta, V. Lisinskog, M. Regera, B. Sokola i drugih).

U poglavlju "Iz riznice svete glazbe" daje povijesni pregled gregorijanskog pjevanja, analizira značajke pojedinih glazbenih oblika u liturgijskoj glazbi Katoličke crkve (primjerice Requiem, Vespere) ili pak piše o utjecaju božićnog i uskrasnog misterija na glazbeno stvaralaštvo.

Najveći broj članaka je nastao, odnosno napisan je u prigodama, pa nemaju pretenzija temeljitih i sveobuhvatnih studija, bilo da je riječ o glazbeniku, odnosno skladatelju ili pak o glazbenom djelu. Zbog te činjenice sabrane članke valja tretirati kao jedan podsjetnik na sadašnja, ali i prošla vremena, na ljude i događaje iz hrvatske i europske glazbene baštine. U njima su izneseni sažeti i jezgroviti podaci o glazbi i glazbenicima, pa u određenom smislu ta se knjiga doimlje kao svojevrsan glazbeni leksikon.

Knjigu *Ponukan rekoh*, posvetio je Konkatedralnom mješovitom zboru. Sam podnaslov "Šetnje kroz doživljeno i proživljeno", čini mi se, da najbolje kara-

akterizira cilj i smisao ovih sabranih tekstova. Oni su svojevrsna kronika kulturnih zbivanja i događanja na ovome prostoru u razdoblju od osamdesetih godina do naših dana. To su svjedočanstva ne samo o raznolikim kulturnim manifestacijama (predstavljanja i osvrta na nove knjige, likovne izložbe, kazališne predstave, koncerte itd.), nego i podsjetnik na život i djelo poznatih i manje poznatih sugrađana, suvremenika, ali i onih starijih (o don Grgi Bučiću, Joki Kneževiću, Frani Gotovcu, Tonču P. Maroviću, Ivu Dulčiću, dr. Mihi Baradi, Srećku Karamanu, Anti Parčini i drugima).

Tu su i tekstovi religiozno-moralnog sadržaja i karaktera, što je i razumljivo s obzirom na svećeničko zvanje autora (Veliki Petak, Put Križa, Velika Subota, Bijela Nedjelja, Sv. Martin, Sv. Lucija itd.).

Razumije se da su i oni sudbonosni dani u povijesti hrvatskoga naroda, krvavo rađanje i stvaranje samostalne države, utjecali na don Zdravka i potakli ga na reagiranje. On to čini izgovorenom riječju i molitvom u raznim prigodama i na raznim mjestima, ustajući protiv rata i nasilja, hrabreći hrvatske majke u njihovu nastojanju da izbave svoje sinove iz jugoarmije (Bedem ljubavi, Ispraćaj u Beograd majki hrvatskih vojnika-Prokurative 1991.) ili pak tješeci i hrabreći mlade hrvatske vojnike (Vojarna "Visoka", 1992.).

I kao što u predgovoru ove knjige napisao naš nadbiskup mons. Ante Jurić, "don Zdravko djelima i autorima prilazi manje kao prosuditelj, a više kao sudionik, pratilac, zahvalnik za svaku iskricu koja zasvijetli i kapljicu koja osvježi".

U posljednjoj njegovoj knjizi *Naprijed s glazbom*, autor u brojnim člancima prati i analizira pojave i događaje na polju crkvene glazbe, s posebnim osvrtom na gregorijanski koral i glagoljaško pjevanje, ali ne zanemarije ni pučku glazbenu baštinu, poglavito dalmatinsko klapsko pjevanje. Ne propušta osvrnuti se i na značajne obljetnice iz glazbenog stvaralaštva (primjerice na 100. obljetnicu prvog izvođenja opere Nikola Šubić Zrinski), na pojedine glazbenike (Albe Vidaković, Ivan Kokot i druge) ili glazbene ustanove (100. obljetnica Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu).

Ako se razmotri sadržaj svih šest Blajićevih knjiga, onda se ni za jednu ne bi moglo kazati da predstavlja traktat ili sustavno pisani pregled o određenoj temi ili pojavi, izuzimaju neke temeljne radove (o gregorijanskom koralu, glazbi starih Židova itd.), koje smo već spominjali. Njegove knjige ukratko bismo mogli okarakterizirati kao svojevrsni kulturološki panoptikum o ljudima, pojavama i događanjima u glazbenom, kazališnom, književnom i likovnom stvaralaštvu na prostorima od Splita do Solina i Klisa, od Kašela do Trogira i Omiša.